

اهداف دوسویه اسرائیل و آذربایجان از توسعه روابط فی مابین

سرویس آذربایجان/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران / سرویس آذربایجان : استراتژی اسرائیل در توسعه روابط با آذربایجان را می توان در قالب سیاست های کلی رژیم اسرائیل تعریف کرد. در بیان سادهاين سياست می توان نظر بن گورین، اولین رئیس جمهور اسرائیل را مطرح کرد. وی معتقد بود که سیاست خارجی اسرائیل متکی بر کشورهای غیرپیرامونی و غیرعرب است و اسرائیل به جهت اینکه در محاصره کشورهای عرب متخاصم قرار دارد، امکان توسعه سیاست پیرامونی را ندارد. در نتیجه این کشور جهت خلاصی از این محاصره در دهه 50 یک اتحادیه با کشورهای مسلمان غیرعرب منطقه مانند ترکیه، ایران و اتیوپی تشکیل داد و روابط با این کشورها را گسترش داد تا یک خاورمیانه غیرعرب به وجود آید و به این وسیله اتفاق و یکدستی کشورهای مسلمان منطقه از بین رفت و اسرائیل نیازهای خود را تامین نمود.

این اتحادیه با پیروزی انقلاب ایران در سال 1979 به شکست انجامید. در قالب همین اتحادیه بود که رژیم شاه تا سال 1979 یکی از تامین کنندگان عمده نفت اسرائیل محسوب می شد، اما با پیروزی انقلاب اسلامی این امر متوقف شد. اسرائیل، کشورهای مشترک المنافع به خصوص آذربایجان را جایگزین مناسبی برای ایران دانست و در همین راستا توسعه نفوذ خود را در این کشورها بسط داد و از ابزارها و شیوه های متنوع برای رسیدن به این اهداف استفاده کرد.

اسرائیل با توجه به نزدیکی آذربایجان به ایران نگاهی استراتژیک به توسعه حوزه نفوذ خود در جمهوری آذربایجان داشته و این امر را با برنامه ای دقیق و فارغ از تبلیغات در حال پیشبرد دارد. این در شرایطی است که روند فزاینده گسترش حضور رژیم صهیونیستی در گستره های اجتماعی اقتصادی تجاری سیاسی و امنیتی آذربایجان رفته رفته ابعاد جدیدی می یابد.

یکی از اهدافی که به طور جدی در دستور کار رژیم صهیونیستی در ارتباط با جمهوری آذربایجان قرار گرفته است اقدام به «لابی سازی» است که در این فرآیند مراحل زیر در حال اجراست:

- 1 - سازماندهی یهودیان داخل جمهوری آذربایجان
  - 2 - متشکل کردن یهودیان آذری الاصل مهاجرت کرده به سرزمین های اشغالی
  - 3 - ایجاد پیوند میان آنها و به تبع آن تشکیل سازمانی بزرگ تر
- طی تلاش های يك ساله گذشته این رژیم موفق گردیده تا یهودیان آذری مهاجر به سرزمین های اشغالی را در قالب «مجمع جهانی اسرائیل - آذربایجان» ساماندهی کرده و زمینه عملیاتی يك سلسله اقدامات و برنامه های دیگر در آذربایجان را فراهم سازد.

بازگران اصلی در ایجاد لابی

این ایده از «جایب یودا آبراموف» نماینده یهودی پارلمان آذربایجان مبنی بر «ایجاد همکاری میان جمعیت های آذربایجانی ترک با جمعیت های یهودی» و با حمایت کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا مطرح گردید. ناظم ابراهیم اف در این رابطه ضمن اشاره به تعلق این ایده به آبراموف در این باره اعلام داشت: ما نسبت به پیشنهاد یودا آبراموف رئیس گروه دوستی پارلمانی آذربایجان - اسرائیل مبنی بر ایجاد همکاری میان جمعیت های آذربایجانی با جمعیت های یهودی نیز نظر مثبتی داریم و امیدوارم این ایده در آینده عملی شود.

اقدامات آغازین این پروژه توسط «یوسف شاگال» نماینده کنست رئیس گروه دوستی اسرائیل - آذربایجان و شهروند یهودی سابق آذربایجان به عمل آمد. وی طی يك سال گذشته فقط سه بار در ارتباط با این پروژه به آذربایجان سفر کرد. بر اساس شواهد او ریزنی های بسیاری را با دولت پارلمان و یهودیان آذربایجان در این خصوص به عمل آورد. نکته قابل تامل اینکه این اقدام بنا به گفته شاگال از حمایت جدی دولت آذربایجان نیز برخوردار بوده است.

نقش آفرین دیگر در این رابطه کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا بود. هر چند که این نقش آفرینی تا مراحل پایانی کار مکتوم ماند اما این کمیته در عادی سازی و علنی سازی غیر حساسیت بر انگیز موضوع نقش به سزایی داشت. این کمیته همچنین پوشش سیاسی قومی مناسبی برای توجیه ابتدایی مواضع دولت آذربایجان در قبال تاسیس مجمع بین المللی اسرائیل - آذربایجان بود. ورود فعال و بسیار جدی کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا به این پروژه ضمن اینکه به نوعی پیگیری ارتباطات رسمی با يك اقلیت ملی به حساب می آمد از طرف دیگر نشان دهنده هم رایی و هم اندیشی این تشکیلات به ظاهر «پان آذریست» دولتی با رژیم صهیونیستی بود.

حمایت رسمی دولت آذربایجان

اما با این حال نوعی نگرانی در دولت آذربایجان در این رابطه وجود داشت که حتی تا آخرین روزها موجب پنهان نگه داشته شدن مواضع رسمی جمهوری آذربایجان در این رابطه گردیده و از اعلام ترکیب هیئت رسمی شرکت کننده در اجلاس افتتاحیه مجمع مذکور خودداری به عمل می آمد. حتی در این رابطه از آنجایی که رژیم صهیونیستی اصرار بر شرکت رسمی نماینده و یا نمایندگان دولت آذربایجان در اجلاس این مجمع داشت تاریخ برگزاری آن را به دلیل عدم مشخص بودن ترکیب هیئت آذری از دهم فروردین به 24 فروردین تغییر داد.

در تاریخ 25 اسفند 1385 ناظم ابراهیم اف رئیس کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا طی اظهاراتی که توسط «آپا» منتشر شد برای اولین بار و به طور غیر مستقیم از شرکت هیئت آذری در اجلاس مذکور خبر می دهد. بنا به خبر آپا رئیس کمیته دولتی امور بوجود AZIZ آذربایجانی ها دنیا با بیان اینکه در اسرائیل نزدیک به 100 هزار آذربایجانی یهودی الاصل زندگی می کنند و جمعیتی را به نام آورده اند اعلام کرده که قرار است همایش این جمعیت در آینده نزدیک برگزار گردد. وی افزوده است: ما نیز قصد داریم نمایندگان کمیته را جهت شرکت در این همایش عازم اسرائیل نماییم.

همانگونه که از نحوه بیان بر می آید سخن از شرکت نماینده مشخصی از طرف دولت آذربایجان در این اجلاس رانده نمی شود. نکته قابل تامل دیگر اینکه تا تاریخ 13 فروردین 1386 نام و عنوان این سازمان در دست تاسیس عنوانی غیر رسمی بود و هنوز عنوان رسمی مجمع بین المللی اسرائیل - آذربایجان به آن داده نشده بود. در تاریخ 20 فروردین 1386 به ناگهان و بطور رسمی اعلام می گردد که ناظم ابراهیم اف رئیس کمیته آذربایجانی های دنیا در راس يك هیئت 20 نفره راهی اسرائیل شده و با تعدادی از وزرا و شخصیت های رده بالای رژیم صهیونیستی دیدار کرده و بدین ترتیب اهمیت این اقدام و موضع رسمی دولت باکو را در قبال عادی سازی رابطه با رژیم صهیونیستی به نمایش می

بدین ترتیب در تاریخ 24 فروردین تشکیلاتی با به عرصه وجود گذاشت که به زعم رژیم صهیونیستی در فرآیند خود زمینه ساز رخدادها و ایجاد شرایط جدید و تسهیل کننده در راستای اهداف این رژیم خواهد بود.

اهداف آذربایجان در ایجاد و گسترش روابط با اسرائیل

استراتژی آذربایجان در نزدیکی با اسرائیل به نیازهای ذاتی این کشور بازمی گردد. این کشور پس از استقلال از یک ضعف اقتصادی و سیاسی رنج می برد و برای فائق آمدن بر این مشکلات به دنبال راه حل هایی بود. ترکیه به عنوان متحد استراتژیک آذربایجان که مسئولان آذری در بیان میزان نزدیکی دو کشور، شعار یک ملت و دو دولت را بیان می کنند به عنوان واسطه عمل نمود و با هموار کردن زمینه های همکاری اسرائیل و آذربایجان علاوه بر کسب رضایت آذری ها، رضایت اسرائیلی ها را نیز به دست آورد و این کشور در واقع به عنوان میانجی دو طرف عمل نمود. مقامات آذری با نزدیکی اسرائیل چندین هدف را پیگیری می کنند:

1. ایجاد ارتباط با آمریکا و کشورهای اروپایی از طریق اسرائیل: مقامات آذری قصد داشتند تا اسرائیل کشور آذربایجان را به عنوان متحد غرب، به جهان معرفی کند. در پیام الهام علی اف، رئیس جمهور آذربایجان بهموشه کاتساو، رئیس جمهور اسرائیل به مناسبت سالگرد استقلال اسرائیل در سال 2004 چنین آمده است: «از طرف خود و ملت آذربایجان به مناسبت روز استقلال و عید ملی اسرائیل به شما و تمامی ملتتان از صمیم قلب تبریک می گویم. امیدوارم که توسعه مناسبات میان جمهوری آذربایجان و رژیم اسرائیل همواره به منافع ملت هایمان خدمت کند. سلامتی و موفقیت برای شما و آسایش و رفاه ملت دوست را آرزومندم.»

این پیام دوستی در حالیه دولت و ملت یهود اعلام شد که اسرائیل خشن ترین سیاست های ضد فلسطینی خود را دنبال می کند. مقامات آذری بدون توجه به مسائل مسلمانان سعی در توسعه مناسبات با اسرائیل دارند که این امر به خوبی سیاست مقامات آذری را بیان می کند.

2. استفاده از کمک ها و مساعدتهای اسرائیل برای سرمایه گذاری آذربایجان و بازسازی ویرانی های جنگ مبارزه با بیکاری و فقر در کشور، که از جمله این سرمایه گذاریها اختصاص مبلغ 80 هزار دلار در منطقه لنکران در جنوب آذربایجان جهت بالا بردن سیستم آبیاری منطقه به وسیله سیستم های آبیاری قطره ای و یا سرمایه گذاری در بخش سیستم تلفن همراه آذربایجان با نام باکسل به عنوان اپراتور دوم و یا همکاری با بانک توسعه و صنعت در ساخت مرکز آزاد تجاری در شهر سومقاییت آذربایجان با سرمایه اولیه 200 میلیون دلاری و یا سرمایه گذاری در پروژه استخراج و حمل و نقل نفت آذربایجان به اسرائیل توسط شرکت سونول اسرائیل (این شرکت در حال حاضر مسئولیت تامین سوخت ارتش آمریکا در عراق را نیز بر عهده دارد) که توافقنامه آن در زمان سفر نتانیاهو به آذربایجان در سال 1997 معقد شده بود و در دیدار مسئولان این شرکت از آذربایجان در مورخ 1377/12/3 و ملاقات آنها با حیدر علی اف، رئیس جمهور آذربایجان، ایشان با اشاره به اینکه در حال حاضر شرکتهای نفتی متعددی از کشورهای جهان در منابع نفت و گاز جمهوری آذربایجان فعالیت می کنند، گفت: «ما خوشحال می شویم که یک شرکت اسرائیلی نیز در فعالیتهای کشف و استخراج نفت و گاز در جمهوری شرکت کند.» در این دیدار رئیس شرکت نفتی اسرائیلی نیز با ابراز علاقمندی به فعالیت در جمهوری آذربایجان افزود: «ما در زمینه انتقال نفت و گاز طبیعی آذربایجان به ترکیه و از آن طریق به اروپا تمام تلاش خود را به کار خواهیم بست.» رئیس جمهور آذربایجان با استقبال از پیشنهاد شرکت اسرائیلی اظهار داشت: «صادرات گاز طبیعی به اروپا از برنامه های بسیار مهم ما در آینده است که میتوانیم با شرکت شما درباره انتقال گاز صادراتی به بازارهای اروپا مذاکره کنیم.» در همین راستا در تاریخ 1377/10/25 حیدر علی اف، رئیس جمهور وقت آذربایجان، در دیدار مدیرکل بخش آسیای میانه و اروپای شرقی وزارت خارجه اسرائیل، از گسترش روابط و مناسبات میان آذربایجان و اسرائیل اظهار خوشبختی کرد. مدیرکل وزارت خارجه اسرائیل ضمن تقدیر از مواضع مثبت رئیس جمهور آذربایجان در قبال یهودیان گفت: «فرمانجنابعالی برای اجرای انتقال نفت باکو و تفلیس؛ جیحان در اسرائیل با استقبال فراوانی روبه رو شد و ملت اسرائیل عقیده دارند که در صورت تحقق این طرح مهم، استقلال کشور آذربایجان قوت و تکیه گاه بزرگی پیدا می کند و شما می توانید بدون نیاز به سایر کشورها به امکانات خود تکیه کنید.» در این جلسه رئیس جمهور آذربایجان تاکید کرد که ما در صددیم روابط و مناسبات اسرائیل و آذربایجان را در آینده از آنچه هم اکنون وجود دارد به مراتب گسترده تر و عمیق تر کنیم.» که در این زمینه می توان سرمایه گذاری اسرائیل در ایجاد مزارع کشت و صیفی جات و گوجه فرنگی در مناطقی جنوبی آذربایجان و پرورش ماکیان و یا سرمایه گذاری در بخش ساخت و تامین لوازم مورد نیاز بیمارستان کودکان باکو و بیمارستان مرکزی باکو که شرکت اسرائیلی اشترنفایلد، مسئولیت اجرای آن را بر عهده دارد را ذکر کرد.

3. با استفاده از لابی یهود در مقابل لابی ارامنه در کنگره آمریکا در جهت متوقف کردن مصوبه 907 کنگره آمریکا که در آوریل سال 1992 به بهانه نقض حقوق بشر در جنگ با ارمنستان تحت فشار لابی ارامنه علیه آذربایجان در کنگره آمریکا تصویب می شد.

بر طبق این مصوبه کاخ سفید، باکو را از کمک های به اصطلاح انسان دوستانه خود محروم ساخت. از جمله اقدامات مسئولان آذربایجان جهت لغو مصوبه کنگره آمریکا، دیدارهای متعدد با نمایندگان یهودیکنگره آمریکا و یا دعوت از سازمانهای یهودی آمریکا جهت دیدار از باکو و کمک جهت نزدیکی آذربایجان به آمریکا است. از این رو در دیدار مورخ

1378/4/24 نمایندگان سازمانهای یهودی آمریکا به ریاست باری جکیس با رئیس جمهور، وزیر امور خارجه، رئیس مجلس و رئیس کنسرسیوم نفتی فعال در آذربایجان (BP) و رئیس شرکت ملی نفت آذربایجانانجام گرفت، رئیس جمهور آذربایجان به هیات نمایندگی سازمانهای یهودیان آمریکا گفت: «ارتباط باکو با سازمانهای یهودی آمریکا، در توسعه روابط جمهوری آذربایجان با اسرائیل و آمریکا تعیین کننده است». وی افزود: «در جمهوری آذربایجان یهودیان از حقوق کامل برخوردارند و دولت باکو از آنها حمایت می کند». در این سفر، نمایندگان سازمانهای یهودی از شهر قبا و منطقه قرمزی قصبه سی که مرکز یهودیان آذربایجان میباشد، بازدید کردند و با مسئولان یهودی آذری در خصوص مسائل مورد علاقه خود به بحث و گفت و گو پرداختند.

لیولیوآرف، رئیس سازمانهای یهودی کشورهای CIS در مورخ 2003/4/11 با حیدرعلی اف، رئیس جمهور وقت آذربایجان ملاقات کرد و به تبادل نظر درخصوص جامعه یهودیان آذربایجان و بازدید از میزان پیشرفت ساخت کنیسه جدید یهودیان در باکو پرداخت. رئیس جامعه یهودیان کوهستانی جهان، زائو گیلانوف نیز در مورخ 2003/8/15 به باکو سفر کرد و در بازگشایی رسمی اولین مدرسه اختصاصی یهودی در باکو شرکت کرد. گیلانوف متولد باکو است.

لورد جانر، عضو پارلمان انگلستان و لورد میشل، معاون جامعه یهودیان جهان به همراه خانم لیندا پرهام، عضو پارلمان انگلستان در مورخ 2003/9/5 به باکو سفر کردند.

هدف آنان از این سفر جهت رسیدگی و بررسی وضعیت یهودیان آذربایجان و حضور در بازگشایی دومین مدرسه اختصاصی یهودیان در باکو نیز قابل توجه است. این امر به خوبی نقش یهودیان آذربایجان را در روابط خارجی این کشور با کشورهای اروپایی و آمریکا نشان می دهد.

4. مبارزه با اسلام گرایی و تروریسم: دولت آذربایجان به دلیل وجود زمینه های مذهبی در افکار مردم آذربایجان و زمینه های همگرایی که میان مردم ایران و آذربایجان به خاطر ریشه های تاریخی و مذهبی وجود دارد، خطر اسلام گرایی را تهدیدی برای خود می داند و به همین جهت از هر ابزاری برای سرکوب آن استفاده می کند. در این راستا، دولت آذربایجان جهت فشار بر جمهوری اسلامی، سعی در نزدیکی خود به اسرائیل نمود تا از کمک های این کشور در مقابله با تهدیدهای ایران بهره مند شود. وفا قلی زاده، وزیر امور خارجه وقت آذربایجان در دیداری که از اسرائیل داشت، گفت: «اگر شما (اسرائیل) به ما کمک نکنید، اسلام گرایان آذربایجان چیره خواهد شد». در این راستا آذربایجان اجازه فعالیت های اطلاعاتی را به اسرائیل داده است. بر طبق اخبار منتشره در جراید داخلی آذربایجان و روزنامه های کشورهای منطقه، اسرائیل دومین پایگاه اطلاعاتی خود را در منطقه جنوبی آذربایجان (لنکران) با هدف جمع آوری اخبار از ایران و با نصب دستگاه های شنود از سال ها پیش آغاز نموده است. افرایم سنه، وزیر بهداشت وقت اسرائیل در خصوص فعالیت های اسلامگرایی در منطقه گفت: «اسرائیل در توسعه روابط با آذربایجان منافع استراتژیکی دارد و آذربایجان نیز به همین نحو به این روابط علاقه مند است، چون این روابط می تواند بنیادگرایی نشأت گرفته از جمهوری اسلامی ایران را ریشه کن کند.» در این خصوص روزنامه اوراسیا، چاپ باکو در 26 آوریل 1998 در مقاله ای تحت عنوان، آذربایجان به میدان جاسوسان تبدیل می شود، نوشت: «اسرائیلی ها معتقدند با آذربایجان نیز همانند ترکیه می توان در زمینه های جاسوسی و شنود رادیویی به توافقاتی دست یافت. این روزنامه می نویسد: «عملیات جاسوسی می تواند علیه دولت های مختلف و از جمله جمهوری اسلامی ایران صورت بگیرد.»

5. جذب تکنولوژی جدید و بازسازی صنایع و آموزش کادرفنی و پزشکی: دولت آذربایجان با اعزام تکنسین ها و کادر پزشکی خود به اسرائیل جهت طی دوره های کوتاه مدت و بلند مدت می کوشد تا در این خصوص طبق قرارداد منعقد شده میان وزارت بهداشت آذربایجان و وزارت بهداشت اسرائیل کادر پزشکی و پرستاری بیمارستان های آذربایجان را جهت گذراندن دوره های تخصصی به مدت سه ماه تا یک سال در قالب گروه های مختلف به اسرائیل اعزام کند.

در این خصوص صدها نفر از کادر پزشکی آذربایجان در اسرائیل دوره های لازم را سپری کرده اند. پذیرش سرمایه گذاریهای شرکت های اسرائیلی در صنایع مختلف آذربایجان، کوششی در جهت گسترش مناسبات بوده است.

که در این راستا اسرائیل در برقراری روابط با رژیم های مسلمان منطقه چه دموکراتیک و چه اقتدارگر از یک روش پراگماتیک و عمل گرایانه پیروی می کند. در این رابطه حکومت کشورهای جدید آسیای میانه و قفقاز مدعی اند که اسرائیل به دلیل داشتن مهارت های تکنولوژیکی می تواند ادغام این جمهوری های جدید را در نظام مدرن و نوین جهانی آسان سازد. به علاوه در شماری از کشورها، اسرائیل به عنوان دروازه جهان غرب به طور عام و دروازه آمریکا به طور خاص قلمداد می شود و به همین جهت در ایجاد و گسترش رابطه با اسرائیل به رقابت با یکدیگر می پردازند. در حال حاضر پس از گذشت حدود 14 سال از فروپاشی شوروی، تمامی کشورهای مشترک المنافع با اسرائیل روابط کامل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دارند. حتی ارمنستان که با آذربایجان در حال مخاصمه می باشد، روابط نزدیکی با اسرائیل برقرار نموده است و این امر موفقیت اسرائیل در ایجاد همگرایی و سلطه بر این کشورها را بیان می کند.

دولتمردان آذربایجانی با محدود کردن فعالیت های مخالفان دولت و گروه های اسلامی از یک سو و آزادی فعالیت های گروه های لائیک و بهائیدر این کشور از سوی دیگر سعی در ایجاد یک همنوایی با آمریکا و اروپا دارد و آمریکان نیز مسیر گسترش ارتباطات سیاسی و اقتصادی خود با آذربایجان را اسرائیل معرفی نموده است و آذری ها بدون داشتن ارتباطات گسترده با اسرائیل، امکان گسترش روابط با آمریکا را نخواهند داشت، بنابراین مسئولان آذری سعی در توسعه سیاسی و اقتصادی

خود با اسرائیل نمودند که در این راستا سفر هیات پارلمانی آذربایجان به اسرائیل به ریاسترضا عباداف، رئیس کمیسیون روابط خارجی وقت مجلس جمهوری آذربایجان در 27 فوریه 1999 به مدت پنج روز قابل ذکر است چرا که این اولین سفر یک هیات پارلمانی آذربایجان به اسرائیل بود. هدف عمده این سفر، گسترش روابط دو کشور و استفاده از نفوذ اسرائیل در لغو مصوبه 907 کنگره آمریکا بوده است.

این دیدار به دنبال سفر چند ماه قبل (1378/6/2) رومان بروفمان، رئیس هیات پارلمانی وقت اسرائیل به باکو انجام گرفته بود.

در این سفر، رئیس هیات پارلمانی اسرائیل اعلام نمود: «آذربایجان میتواند ما را از دوستان صمیمی خود بداند». وی تاکید کرد که این سفر به توسعه مرحله‌ای مناسبات میان باکو- تل آویو خواهد انجامید. در خصوص مناسبات اسرائیل و آذربایجانیک تحلیل گر سیاسی خبرگزاری توران چنین بیان می کند: «رژیم اسرائیل در نظر آذربایجان همواره به عنوان یک شریک استراتژیک قلمداد می شود و گاه با نوعی احساسشگفتی و حیرت ابراز شده است، مبنی بر اینکه همکاری آنها به کندی پیش می رود». همچنانکه سوله کوت، کارشناس مسائل سیاسی ترکیه اشاره می کند: «مقامات آذربایجاناهمیت ویژه ای برای اسرائیل قائلند به طوری که تعداد بازرگانان اسرائیل در آسیایمیانه و آذربایجان به چند صد نفر رسیده است». سپس وی چنین بیان داشت: «به گفتمقامات آذربایجانی، رژیم اسرائیل به عنوان یک کشور غربی غیرمذهبی (سکولار)،دمکراتیک و قدرتمند نظامی می تواند برای دولتهای خاورمیانه یک تهدید محسوب شود، اما برای آذربایجان یک فرصت است»

اهداف مجمع بین المللی اسرائیل - آذربایجان

آنچه مسلم است اینکه ایجاد و فعال سازی چنین تشکیلاتی برای رژیم صهیونیستی اهمیت بسیار بالا و حیاتی دارد. اهدافی که در راستای تاسیس این تشکیلات تعقیب می گردد به دو دسته قابل تقسیم است:

الف: اهداف رسمی و آشکار

- 1 - انجام وظایف سفارت آذربایجان در سرزمین های اشغالی تا زمان گشایش رسمی آن در اسرائیل
- 2 - متحد ساختن کلیه آذری - یهودی های ساکن اسرائیل و ایجاد هماهنگی در فعالیت یهودیان آذربایجانی الاصل مقیم اسرائیل
- 3 - برقراری روابط رسمی با کشورهای اسلامی غیر مخالف با رژیم صهیونیستی
- 4 - ایجاد قرابت و نزدیکی بیشتر میان آذربایجانی ها و یهودیان
- 5 - حمایت از روند گسترش مناسبات میان آذربایجان و اسرائیل
- 6 - تلاش برای برقراری روابط هر چه نزدیک تر بین دو طرف در زمینه سیاسی اقتصادی و فرهنگی
- 7 - تحکیم هر چه بیشتر روابط دوستی فرهنگی و کاری و تحکیم مناسبات دوستی و هم پیمانی بین دو کشور
- 8 - ایفای نقش دیپلماسی مردمی توسط این تشکیلات با هدف(به اصطلاح) رسانیدن حقایق آذربایجان و تمام حوادث آن به جامعه اسرائیل
- 9 - گسترش و توسعه همکاری با سازمان های یهودی فعال در کشورهای جهان از جمله در آمریکا

ب: اهداف غیر آشکار و اعلام نشده

سازماندهی گروه نفوذ اخیر یکی از اقدامات استراتژیک و دراز مدت یهود و صهیونیسم در آذربایجان است. در فرآیند این اقدام رژیم صهیونیستی اهداف بسیار با اهمیتی را دنبال می نماید که از جمله آنها می توان به محورهای زیر اشاره داشت:

- 1 - تلاش برای جایگزینی ایدئولوژی قومی - ملی(پان ترکسیم و پان آدریسم) بجای باورهای دینی(شیعی) از جانب رژیم صهیونیستی. در این رابطه تلاش رژیم صهیونیستی برای بزرگنمایی خطر ایران به عنوان عامل تهدید مشترک به عنوان تابعی از متغیر فوق الذکر و اظهارات متعدد مقامات رژیم صهیونیستی قابل تامل است.
- 2 - ممانعت از روند گسترش حوزه فکری و گستره جمعیتی اسلامی - شیعی در آذربایجان و منطقه قفقاز در این رابطه یهودیان صهیونیست عملیات رخنه و نفوذ را در ارکان تاثیر گذار مثل کمیته دولتی امور سازمان ها و تشکل های دینی آذربایجان را نیز آغاز کرده اند. طی خبری که چندی پیش در رسانه ها و مطبوعات این کشور منتشر گردید گفته شد که جهت تصمیم گیری و هدایت امور کمیته مذکور شورایی مرکب از دو یهودی یک مسیحی ارتدکس روس و دو مسلمان(رئیس دانشگاه اسلامی باکو و معاون سنی اداره مسلمانان قفقاز) تشکیل شده است.

با عنایت به حضور دو یهودی یاد شده در این شورا می توان حدس زد که سیاستگذاری های آنها در راستای چه اهدافی خواهد بود. این در جایی است که کل جمعیت یهودی

آذربایجان اعم از اشکنازی ها یهودیان کوهستان و یهودیان گرجی به 16000 نفر بالغ است !

- 3 - پدید آوردن نسل جدید آذری - اسرائیلی و به تبع آن تربیت و پروراندن گروه نخبگان ترک - یهودی در یک فرآیند میان مدت با هدف در اختیارگیری مدیریت کلان جامعه آذربایجان و ارکان قدرت در این کشور.

- 4 - ایجاد یک فرآیند مطالعاتی و پژوهشی در ارتباط با تاریخ موسیقی صنایع دستی و حتی ورزشی آذربایجان در قالب مجمع بین المللی اسرائیل - آذربایجان. این امر نشانگر وجود اهداف دراز مدت جمعیت شناختی و روان شناختی یهودیان صهیونیست در آذربایجان است.

آذربایجان برای رژیم صهیونیستی از جهات بسیار دارای اهمیت بالایی است. این کشور مهمترین شریک تجاری این رژیم در قفقاز و یک منطقه فوق العاده استراتژیک در کنار مرزهای جمهوری اسلامی ایران به حساب می آید؛ فلذا انتظارات بسیاری نیز از آن دارد. این انتظارات به موازات آذربایجان از تشکیلات جدید ایجاد شده نیز وجود دارد و شرکت سه وزیر رژیم صهیونیستی در اجلاس همایش نشانگر این اهمیت است.

همراهی باکو در همایش صهیونیستی

تعداد شرکت کنندگان در این اجلاس بر اساس اعلام منابع صهیونیستی بالغ بر 400 نفر بوده است که اهم شرکت کنندگان به شرح زیر بوده اند:

- یک هیئت 20 نفره رسمی از جمهوری آذربایجان به ریاست ناظم ابراهیم اف رئیس کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا. در ترکیب این هیئت سیمون ایخیل اف رهبر یهودیان کوهستان آذربایجان یودا آبراموف طراح و پیشنهاد دهنده اصلی این تشکیلات میخائیل بارگان دبیر اول سفارت اسرائیل در آذربایجان و تعدادی از هنرمندان و خوانندگان آذربایجان(احتمالا یهودی - چرا که اسم آنها اعلام نگردیده است) حضور داشته اند.

- نمایندگان کارفرمایان یهودی آذربایجان

- کارفرمایان یهودی مسکو و سن پترزبورگ

- سفیر ترکیه در سرزمین های اشغالی

- شرکت سه تن از وزرای دولت اولمرت در این اجلاس

ساختار مجمع

این مجمع دارای ساختار مرکبی است و در آن بخش های مطالعاتی و سیاست گذاری مختلف تعبیه شده است. در این مجمع شعباتی در ارتباط با مطالعات تاریخی فرهنگی اجتماعی موسیقی صنایع دستی و حتی امور ورزشی ایجاد گردیده است. مجمع مذکور در تمامی شهرهای سرزمین های اشغالی دارای شعباتی خواهد بود. گفته شده است که به تمامی آنها حقوق داده خواهد شد بطوری که هیچ مشکل مالی نداشته باشد. این امر مستلزم منابع مالی و پشتیبانی بسیار قوی و قدرتمندی است. این مجمع دارای یک رئیس است که در حال حاضر همان یوسف شاگال است. وی دارای دو معاون یهودی یکی از آذربایجان و دیگری از روسیه می باشد. چنانکه ملاحظه می گردد تمامی ارکان اداری و سیاستگذاری در دست یهودیان بوده و بر خلاف ادعاهای تبلیغاتی - سیاسی مقامات آذری های غیریهودی شهروند رژیم صهیونیستی در آن نقشی ندارند. البته این امر می تواند بیانگر نگرانی یهودیان صهیونیست از نفوذ آذری های غیریهودی در این تشکیلات باشد که در جای خود اقدامی بسیار قابل تامل است. بنظر می رسد که این فرآیند یکی از عوامل نگرانی تشکیلات یاد شده از نقطه نظر امنیتی - سیاسی باشد.

بنابر اظهارات یودا آبراموف این تشکیلات از جانب منابع زیر پشتیبانی مالی خواهد شد:

- کارفرمایان یهودی آذری الاصل سرزمین های اشغالی

- کارفرمایان یهودی موجود در آذربایجان و روسیه

- حامیان سیاسی گروه اسرائیل - آذربایجان

- گروه دوستی پارلمانی اسرائیل - آذربایجان متشکل از 9 نماینده پارلمانی مشهور و بسیار بانفوذ در فضای اجتماعی - سیاسی جامعه اسرائیل هستند.

- یهودیان آذربایجانی الاصل در اروپا و آمریکا و دیگر کشورها

سیمن بوریسویچ ایخیلوف

در سال 1940 متولد شده است. تحصیلات خود را در دانشکده فنی مسکو به پایان رسانید و سپس در سیستم وزارت دفاع اتحاد جماهیر شوروی مشغول به کار شد. از سال 1987 تا سال 1995 به عنوان جانشین رئیس یهودیان کوهستانی آذربایجان انتخاب د و پس از آن 1995 به عنوان رئیس این سازمان انتصاب شد.

- تعدادی از اسامی اجتماع یهودیان آذربایجان:

سیمن بوریسویچ ایخیلوف (رئیس اجتماع یهودیان کوهستانی)

یودا ساسونویچ آبراموف (نماینده مجلس ملی)

موسی ولادیمیرویچ بکر (نماینده اجتماع یهودیان کوهستانی)

سیمن گریگوریویچ شالمیف (از اعضای هیئت مدیره)

ایلبل ناتانیلویچ خائیموف (از اعضای)

امانوئل دونیچ ساسونوف (از اعضای هیئت مدیره)

شائول میخائیلویچ خائیموف (از اعضای هیئت مدیره)

بوریس رابینویچ

یعقوب شمیل اقلو

موروخای داویدویچ سیمینوف

سلماز رزا قاضی یوسوفو (رئیس سازمان زنان یهودی)

گابریل شامایویچ ایلیاگوف

در کشور جمهوری آذربایجان، جامعه یهودیان به سه دسته تقسیم می شوند:

1. یهودیان کوهستان (سفارادین)

2. یهودیان اشکنازی

3. یهودیان گرجستانی

قدیمی ترین گروه یهودیان، گروه یهودیان کوهستان هستند که طبق ادعای مورخان یهودی، قدمت آنان به 15 قرن پیش می رسد.

تاریخ زندگی یهودیان در جمهوری آذربایجان به 3 هزار سال پیش برمیگردد. در حال حاضر در جمهوری آذربایجان بالغ بر 30 هزار یهودی زندگی می کنند.

آنها در شهرهایی نظیر باکو، قبا، قبال و جلیل آباد زندگی می کنند.

به اعتقاد خود یهودیان آذربایجان، آذربایجان تنها کشور بعد از اسرائیل است که در آن فعالیت های ضدیهودی وجود ندارد و یهودیان آزادانه به فعالیت های دینی خود مشغولند.

- سازمان ها و مراکز مهم یهودیان

از سازمان های وابسته به یهودیان می توان به سخونت (آژانس یهود)، کمیته عمومی مشترک یهودیان آمریکا جوینت ، لوهاد زولا واد ، مرکز هاوا، انجمن زنان یهودی آذربایجان، بنیاد سوروس، سازمان خیریه هدگرتسون ، مرکز فرهنگی جامعه یهود «جی سی سی» ، باشگاه جوانان هیلل و ... را نام زد.

شعبه آذربایجانی نهاد آمریکایی مرکز فرهنگی جامعه یهودیان (جی سی سی) به ریاست کاتس ویتالی میخایلوویچ در آوریل 2003 در باکو راه اندازی شد. مهم ترین هدف این مرکز ایجاد پیوندهای فرهنگی میان قوم یهود برای آموزش آداب و رسوم سنن یهود است. این تشکیلات، مراکزی همچون مرکز موسیقی و تئاتر باشگاه میشپاخا ، ویدئو کلپ و باشگاه روشنفکران را تحت پوشش دارد. برای نخستین بار مرکز علمی که ریاست آن را اقارونوف میخائیل یا کوفلوویچ بر عهده داشت، زیر نظر مرکز فرهنگی جامعه یهودیان قرار گرفت. هدف این مرکز، ایجاد یک پایگاه داده ای به منظور بررسی تاریخ، فرهنگ و قوم شناسی جوامع یهودی آذربایجان بود. این مرکز با بررسی کتب مربوط به یهودیان کوهستان در آذربایجان که مشتمل بر حدود 600 عنوان کتاب در زمینه های تاریخ، فرهنگ، زندگی، زبان، آداب و رسوم یهودیان کوهستان است، تحقیقات بسیاری را انجام داد. هدف از این تحقیقات آن است تا نشان دهد که آذربایجان یکی از جوامع گمشده یهودی بوده است.

هر ساله جامعه یهودیان آذربایجان با همکاری سفارت اسرائیل در این کشور جشنواره های کتابی را در شهرهای باکو، گنجه و سومقاییت برگزار می کنند. شرکت در این جشنواره ها برای عموم مردم آذربایجان آزاد است و همچنین ناشرانی از اسرائیل نیز شرکت می کنند و کتاب هایی برای کودکان و نوجوانان ارائه می دهند. گاهی این کتب به صورت رایگان و به زبان های روسی، آذری و انگلیسی در اختیار عموم قرار می گیرد. در بررسی محتوای این کتب مسائلی همچون مظلومیت قوم یهود و جنایات اعراب نسبت به یهودیان گنجانده شده است تا از این طریق بتوانند یک حس همدردی را میان مردم آذربایجان با مردم اسرائیل فراهم کنند و جوانان آذری را از اعراب متنفر سازند. باشگاه یهودی هیلل در کنار فعالیت های متعدد خود اقدام به انتشار ماهنامه برج نمود که به مسائل و موضوعات مربوط به جامعه یهودیان آذربایجان می پردازد.

انجمن امور بشردوستانه زنان یهود در جمهوری آذربایجان به ریاست ریخرودل لاریسا افیموونا در سال 1992 تاسیس شد

و هم اکنون عضو کنسرسیوم غیردولتی سازمان زنان آمریکا و کشورهای مشترک المنافع است. بخشی از فعالیت این انجمن در زمینه امور خیریه و حمایت های مادیو معنوی از نیازمندان است که توسط کمیته عمومی مشترک یهودیان آمریکا «جوینت» حمایت می می شود.

- کمیته دولتی امور آذربایجانی های دنیا

این کمیته در اصل نقش پوشش قانونی دهنده به ارتباطات صهیونیست ها و سازمان ها و لابی های صهیونیستی با عوامل یهودی خود در آذربایجان و همینطور عادی سازی آمد و شد عوامل یهودی خود به عنوان آذربایجانی به آذربایجان را بر عهده دارد چرا که در غیر این صورت اتهامات زیادی از جانب مسلمانان و دیگر محافل ضد یهودی و ضد صهیونیستی متوجه دولت آذربایجان می گردید لذا با این کار ضریب آسیب پذیری مناسبات دولت آذربایجان با رژیم صهیونیستی کاهش یافته و اساس مقبولی برای توجیه این مناسبات را بوجود می آورد.

نکته قابل تامل اینکه تاکنون دولت آذربایجان از انجام کارهای تبلیغاتی بر روی این امر خودداری کرده و به نوعی سیاست انتظار را در پیش گرفته است. گویا هنوز نگرانی های جدی در ارتباط با واکنش های پیرامونی دارد نکته قابل تامل دیگر که در این رابطه وجود دارد اینکه دقیقا در آستانه شکل گیری این فرآیند اقداماتی در ارتباط با جنبش به اصطلاح بیداری آذربایجان جنوبی در باکو آغاز گردید.

سناریویی بنام موسوی و اخراج او از این کشور به دلیل عدم امکان اعطای پناهندگی به او استارت خورد. مسئله تحویل او به ایران و یا ارتباطات او با نیروهای اطلاعاتی و امنیتی ایران چنان پر حجم به فضای تبلیغاتی جامعه تزریق گردید که توجه عموم را به خود جلب کرد. شاید این اقدام را بتوان به نوعی فریب ما(ایران) و منحرف کردن توجه ما از موضوع مهم تری که در اصل به مثابه تحویلی بزرگ در فرآیند مناسبات دو کشور بود به حساب آورد.

پی نوشت:

-روزنامه جمهوری اسلامی

-آرآران

- مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز

- روزنامه ملیت چاپ باکو

-آران نیوز